

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XXV. Patres aliquot assentientes habet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

LIBER SECVNDVS.

A Spiritum sanctificationis, sed dicit, Qui destinatus est Filius Dei in virtute . . . . . Destinatur enim ille qui est: predestinatur vero ille qui nondum est, sicut de his dicit Apostolus: Quos autem prescivit illos & predestinavit. Presciri ergo & predestinari possunt illi qui nondum sunt; ille autem qui est, & semper est, non predestinatur, sed destinatur. . . . . Filius autem Dei semper fuit ab aeterno, & non fuit tempus quando non fuerit. Vbi patet quod Origenes errorem Arj clare damnat. Pluribus id probare superfluum est, quod ex gemino Origenis loco satis probavit Athanasius in Decretis Nicanae Synodi. Potro quae de Filij generatione diximus, eadem de Spiritu sancti processionem intelligenda sunt.

Ne quis vero nos Solis, solarisque radij exemplum, ad declarandos Origenis sensus gratis acivisse putet, en ipsius verba Hom. 9. in Ier. p. 106. *ἡ δὲ ἐκείνη οὐκ ἐστὶν ὡς ἡ ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ ὡς ἡ ἀπὸ τοῦ φωτός.*

B *ἡ δὲ ἐκείνη οὐκ ἐστὶν ὡς ἡ ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ ὡς ἡ ἀπὸ τοῦ φωτός.* Eadem utitur similitudine Tertullianus Apologet. cap. 21. *Etiam cum radius ex Sole porrigitur, portio ex summa. Sed Sol erit in radio, quia Solis est radius; nec separatur substantia, sed extenditur. Ita de Spiritu Spiritus, & de Deo Deus, ut lumen de lumine accensum: manet integra & indefecta materia matrix, & si plures inde traduces qualitatis mutaverit. Ita & quod de Deo profectum est,*

C *Deus est, & Dei Filius, & unus ambo.* Quibus haec adsonant è libr. contr. Praxeam, cap. 9. *Pater tota substantia est: Filius vero derivatio totius & portio, sicut ipse profectus. Quia Pater major me est. Unde liquet quo sensu dixerit Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum unius esse substantia, & unius status, & unius potestatis, & Filium non aliunde deducere se, quam de substantia Patris.* Augustinus ipse comparatione eadem generationem Verbi explicat libr. 6. de Trinit. ipso initio, sed non eadem inde colligit: *Ipsè Arius, inquit, dixisse fertur: Si Filius est, natus est: si natus est, erat tempus quando non erat Filius; non intelligens etiam natum esse Deo sempiternum esse, ut sit coaeternus Patri Filius: sicut splendor qui gignitur ab igne, atque diffunditur, coaeternus illi est, & esset coaeternus, si esset ignis aeternus. Itaque eo discrepabat ab Origene Arius, quod hic Filium diceret esse factum & ex nihilo, hoc est, ex nihilo, & cum antea non esset: ille paternae substantiae portionem esse & effluvium ab aeterno manans & Patri coaeternum. Quo in errore versatos esse Pflathyrianos Hareticos Ario prognatos narrat Theodoretus in 4. libr. De Har. Fab. Scriptor operis De Deitate & Incarnatione Verbi ad Ianuarium, qui ad calcem Tomi 4. Augustini reperitur, & fere Origenis laciniis suffarcinatus est, auctoribus Iohanne & Paulo generari Verbum dixit cap. 10, quemadmodum splendor à luce proficiscitur: Est namque, inquit, ita aeterna ac sempiterna generatio, sicut splendor generatur à luce: & cap. 19. Sed*

Tertull. contr. Prax. cap. 2. & 4.

D *Est namque, inquit, ita aeterna ac sempiterna generatio, sicut splendor generatur à luce: & cap. 19. Sed & Iohannes indicat quia Deus lux est, & Paulus designat quia Filius splendor lucis aeternae sit Deus. Sicut ergo nunquam lux sine splendore esse potuit, ita nec Filius quidem sine Patre intelligi potest, qui & signa expressa substantiae eius, & Verbum, & Sapientia dicitur. Denique Symbolum Filium esse dicitur Deum de Deo, lumen de lumine.*

Ioh. 1. 5. Ioh. 1. 3.

E XXV. At non in ijs solum, sed in alijs etiam ad Christi generationem, & Spiritus sancti processionem pertinentibus, & hic quem dico Tertullianus, & alij plerique ex antiquissimis Doctoribus, & Nicana Synodo anterioribus, Origenis impietatem dicam an imperitiam vel aequarunt vel superarunt. Iustinus, Athenagoras, Theophilus Antiochenus, Tatianus, ipse Tertullianus, & Lactantius, Deum dixerunt cum mundi creationem meditaretur, Verbum suum protulisse, quo administro in rerum molitione uteretur. Gregorius quoque Thaumaturgum Filium dixisse creatum & factum tradit Basiliius Epist. 64. Leguntur & ista Dionysij Alexandrini, quae sunt singularis vacordiae, Filium Dei esse *πεποιημένον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς ἡ ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ ὡς ἡ ἀπὸ τοῦ φωτός.* Ovis & factum, alienum quoad substantiam à Patre, quem admodum est agricola ad vitem. Demum subicit: *ὡς ἡ ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ ὡς ἡ ἀπὸ τοῦ φωτός.*

F *ὡς ἡ ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ ὡς ἡ ἀπὸ τοῦ φωτός.* Etenim ut pote qui sit opus, non erat antequam factus esset: Theognostum etiam Alexandrinum Origenis asseclam libro Hypotyposeon secundo dixisse narrat Photius Filium esse creatum, quamvis ipsius, & Dionysij quoque Alexandrini auctoritate ad Arianos confutandos Athanasius usus sit. Quod allegorice dictum indicavimus ab Origene, tum à Patre productum Filium, quando iussit fieri lucem, id plane & aperte dixit Tertullianus contra Praxeam, cap. 3. *Tunc ipse sermo speciem & ornamatum suum sumit, sonum & vocem, cum dicit Deus, Fiat lux.* Sed quod in homine horum temporum aequali, quibus nondum quaestiones illae fuerant ventilatae, excipiendum est minus severe, nequaquam id ferri potest in Ruperto sic loquente libr. 1. Comment. in Genes. cap. 10. *Verè enim sine voce natum, & omnia potentialiter continens Verbum tunc Pater actualiter generavit, quando solum & terram creavit, quando lucem & caetera fecit. Eructavit ergo cor Patris Verbum bonum, & ex*

her. Cod. 106.

uero, idest de sua substantia secreto, ante Luciferum genuit illud, quando dixit: Fiat lux.

XXVI. Est apud Origenem Hom. 1. in Iſaiam, duo Seraphim quibus solum Dei stipatum vidisse se scribit Propheta, ea esse Christum, & Spiritum sanctum. Idem iteratur libr.

1. *ἁγίου πνεύματος*, cap. 3. ubi & auctorem expositionis hujus Ebraum magistrum laudat, & libr.

Hier. libr. in Iſaiam, Epist. 6. ad Pamm. Ocean.

4. cap. 2. Verba ipsa dat Iustinianus in calce Epistolae ad Menam. Impia ergo ea quae

ita movit haec interpretatio Homiliae sequentis, qua Davidem Christum esse docet.

Impia etiam ea quam libr. 1. *ἁγίου πνεύματος*, cap. 3. damnata ab Hieronymo sententia subjun-

xit. Talis utraque est: Dicebat autem & Ebraeus magister quod duo illa Seraphim, quae in Iſaia senis

alio describuntur, clamantia ad invicem, & dicentia: Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus Sabaoth,

de Unigenito Filio Dei & Spiritu sancto essent intelligenda. Nos vero putamus etiam illud quod in Can-

tico Abacuc dictum est: In medio vel duorum animalium, vel duarum vitarum cognoscitur; de Christo

& de Spiritu sancto sentiri debere. Omnis enim sapientia de Patre revelante Filio in Spiritu sancto co-

gnoscitur, ut ambo quae secundum hoc vel animalia, vel vitae dicuntur, causa sapientiae Dei Patris exi-

stant. Similiter impia & haec interpretatio, quae olivee duae candelabri aurei, quod vidisse se

narrat Zacharias cap. 4, Filius & Spiritus sanctus exponuntur; media vero lampas, Deus

Pater (cujus ad dextram & sinistram esse Christum & Spiritum sanctum non sine blasphem-

ia dici posse ait Hieronymus) rami sive spicae olivarum, Incarnatio Christi, & similitu-

do columbae Spiritus sancti. Sin ut Davidem Christi typum esse, & ut animalia, vel vitas,

vel olivas candelabri, sic & Seraphimos Iſaiae anagogice Christi & Spiritus sancti symbola

esse voluit Origenes, ut certe voluit, vanae sunt Hieronymi querelae. Clarius id etiam se-

quentia demonstrant, in quibus per haec verba: *plena est omnis terra gloria eius*, adventum

Christi significari scribit Origenes: certum est enim eum cujus gloria plena illic esse dici-

tur terra, hunc ipsam esse Dominum Deum Sabaoth; Christum autem eum esse cujus

gloria plena est terra, Origenes censuit. Christum igitur creditur ipsum esse Dominum

Deum Sabaoth. Hoc si fit, Christo ipsi adstitisse Seraphimos, non unum esse illis Christum

fuisse Origenes existimaverit. Incausum igitur fingit Haymo Alberstatis in libro De re-

rum Ecclesiasticarum memoria, Origenianis haec esse Operibus inserta a malevolis; vel si

Origenem auctorem habent, dubitanter fuisse proposita.

XXVII. Photius Cod. 8. errores referens librorum *ἁγίου πνεύματος*, hos ait libro primo

contineri: *ἁγίου πνεύματος ἰσὺς καὶ πατρὸς ἴσος καὶ ἁγίου πνεύματος ἰσὺς καὶ πατρὸς ἴσος* Pervadere quidem Patrem quacunque sunt, Filium vero res duntaxat ra-

tionis participes, Spiritum sanctum ea tantum qua salutem adepti sunt. Codice vero 106, narrat

Theognostum Alexandrinum Origenis dogmata propugnante libro Hypotyposion lo-

cundo dixisse Filium *ἁγίου πνεύματος ἰσὺς καὶ πατρὸς ἴσος* Ratione duntaxat praeditis rebus praesse. Athana-

sus in libro quem scripsit in Matth. 12. 32, ad Novati haeresim haec accedere docet, Orige-

nemque & ejus sectatorem Theognostum explodit. Amaris etiam defricat ipsum convi-

tiis Theophilus in 1. Paschali, & ratione ac auctoritate commenta illa convellit. Quae &

leviter perstringit Hieronymus in Epist. ad Avit. Suis vero ipsius verbis coarguit Iustinia-

nus ad calcem Epistolae ad Menam, talia e libr. 1. *ἁγίου πνεύματος* representans: *Quod Deus qui-*

dem & Pater omnia continens ad unumquodque etiam pervenit, esse unicuique impertiens de suo: quod

vero praeter Patrem Filium ad sola rationabilia pervenit, est enim secundus a Patre: adhuc etiam minor

est Spiritus sanctus ad solos sanctos perveniens. Ita ex hoc major est potestas Patris praeter Filium & Spiritum

sancto, ampliorque illi praeter Spiritum sancto; ac rursus praestantior sancti Spiritus potestas praeter alios entibus

sanctis. Ex hoc dogmate aptum est quod ait Tom. 1. in Iohann. pag. 29. Christum eatenus

*lucem esse, quatenus mentes rationis participes illustrat. Atque item illud quod in 1. *ἁγίου**

Orig. libr. 1. *ἁγίου πνεύματος* cap. 3.

πνεύματος Rufiniana interpretationis reperio: In illis solis arbitror esse opus Spiritus sancti, qui jam se

ad meliora convertunt, & per vias Iesu Christi incedunt, idest, sunt in bonis actibus, & in Deo perman-

ent. Et paulo inferius: Hoc ergo pacto operatio virtutis Dei Patris & Filij indiscrete super omnem

protenditur creaturam, Spiritus sancti vero participationem a sanctis tantummodo haberi invenimus.

Et libr. 7. in Epist. ad Rom. Tamen quod & ille (Christus) pro impijs mortuus est: sic enim & ipse

Paulus ostendit, cum dicit: Adhuc enim Christus cum infirmi essent, secundum tempus pro impijs mor-

tuus est: sanctus autem Spiritus non pro impijs jam interpellat, sed pro sanctis. Quibus omnibus id

sibi vult, Patrem in omnibus quae sunt operari, quia totius divinitatis, sive existentiae (sic

enim loqui liceat) principium est; Filium, qui & *ὁμοούσιος*, hoc est juxta Origenis expositio-

nem, ratio, in ijs solum quae ratione praedita sunt, vim suam experiri; Spiritus, qui a sancti-

tate proprium sibi cognomen habet, vim *ἀγιασμοῦ* ad sanctos duntaxat pertinere.

XXVIII. Atque haec *ἁγίου πνεύματος* ita sumpta vix est ut reprehensionem effugiant. At si

quis ad mentem potius Origenis quam ad verba attenderit, aliter sentiet. Quamvis enim

una eademque sint facta Trinitatis extranea opera, & quidquid agit in rebus externis Pa-

ter, hoc agat & Filius, hoc & Spiritus sanctus; quadam tamen Patri assignari solent, alia